

Čeští Neslyšící: 1814–2014

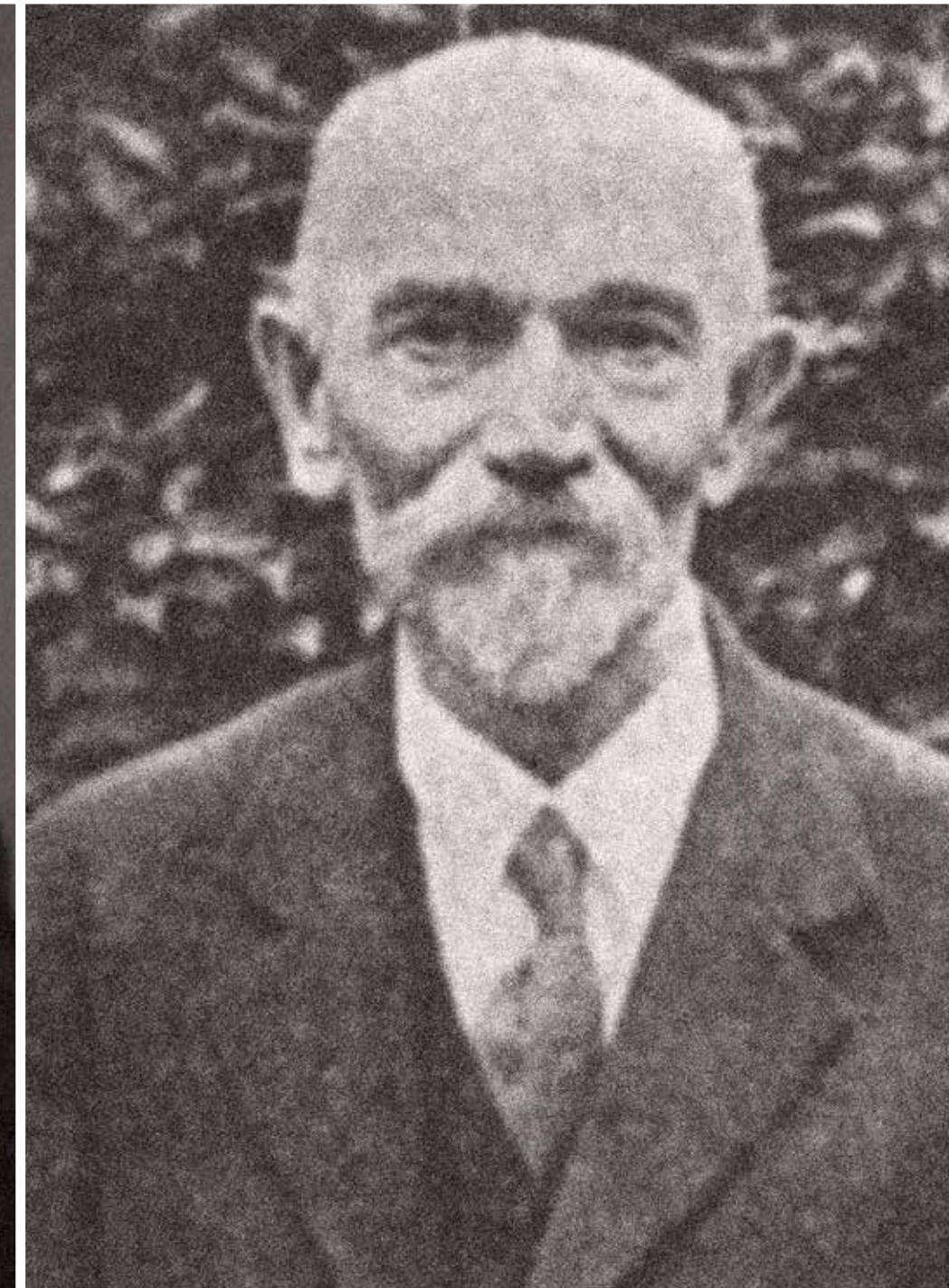
Výstava k výročí narození pěti osobností, které výrazně ovlivnily komunitu českých Neslyšících

Václav Frost (200 let)

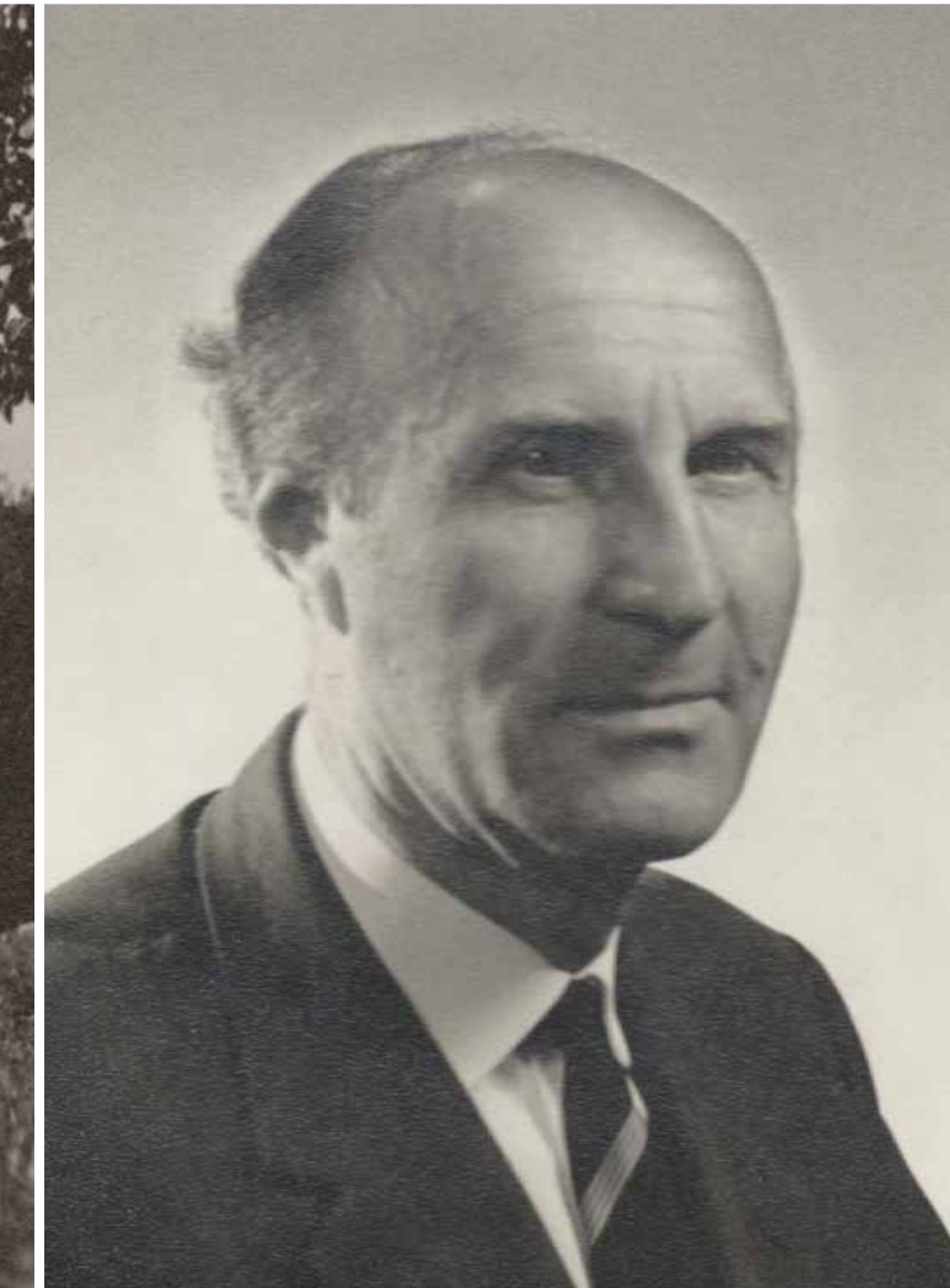
Karel Výmola (150 let)

František Kudyn (150 let)

Mobi Urbanová (100 let)

Josef Zeman (100 let)

Hluchota, svět bez zvuků. Neslyšící lidé ve svém okolí odedávna vyvolávali rozporuplné pocity: fascinaci, úžas, ohromení, okouzlení, odpor, strach, smutek, lítost, údiv, soucit, zármutek, bolest, ohrožení, děs, výsměch, opovržení, pohrdání, despekt...

V České republice žije asi půl milionu lidí s „nestandardním slyšením“. V drtivé většině jde o starší lidi s tzv. stařeckou nedoslýchavostí – sluch stárnutím slábne, stejně jako stárnutím slábne zrak. Odhadujeme, že vedle toho u nás žije několik tisíc až desítek tisíc nedoslýchavých lidí (s nedoslýchavostí vrozenou nebo získanou v průběhu života, např. vlivem nemoci či úrazu) a lidí neslyšících. Přitom těch, kteří se jako neslyšící narodili, je okolo 15 tisíc. Z nich asi polovina za svůj primární jazyk považuje český znakový jazyk.

Mluvčí českého znakového jazyka často sami sebe považují za členy jazykové a kulturní komunity Neslyšících. Ano, čeští Neslyšící používají psanou češtinu, píší e-mail, čtou noviny, smskují, chatují, používají internet. Jejich životní styl je ale naprosto výjimečný svou vizuální organizací. Jakkoli je každý člověk jedinečný, všichni lidé, kteří od narození či od útlého dětství neslyší, se přirozeně orientují především zrakem. To se projevuje v mnoha oblastech života (v řízení auta, v uspořádání bytu, ve způsobu trávení volného času aj.), nejvíce však v komunikaci. Jen český znakový jazyk si mohou neslyšící děti osvojovat zcela přirozeně (nápodobou, stejně jako slyšící děti „samy od sebe“ odposlouchávají češtinu), jen v českém znakovém jazyce mohou neslyšící lidé komunikovat, vzdělávat se či bavit se zcela uvolněně, plnohodnotně a bez bariér. Český znakový jazyk je zcela nezávislý na češtině nebo jiném mluveném jazyce. S češtinou má společné pouze to, že se užívá na území České republiky.

Neslyšící lidé u nás samozřejmě žijí odnepaměti. První soustavnější písemné doklady (v němčině, později i v češtině) o jejich životě však pocházejí až z 18. a 19. století a jsou vázány na vznik internátních ústavů pro hluchoněmé. Je jisté důležité, že se nám dochovaly unikátní učební materiály nebo záznamy o neslyšících žácích, ale pro komunitu Neslyšících je mnohem významnější historická úloha těchto ústavů. Děti se v nich vzdělávaly, ale hlavně se spolu dorozumívaly – jak jinak než vizuálně-motoricky. A v této vzájemné komunikaci můžeme spatřovat kořeny dnešní podoby českého znakového jazyka, tj. jazyka, který produkujeme rukama, pohyby trupu a hlavy, mimikou a který vnímáme očima.

Jazyk je nositelem kulturního dědictví. Znakové jazyky nemají psanou podobu. A protože jsme – díky moderním technologiím – schopni projevy ve znakových jazycích zaznamenávat a uchovávat pouze několik posledních desetiletí, je jak český znakový jazyk samotný, tak historie a kultura českých Neslyšících (včetně tzv. slovesného umění) uchovávána a dalším generacím předávána hlavně prostřednictvím osobních setkání. Jedním z takto předávaných pokladů jsou specifické a jedinečné osobní znaky pro každého člena komunity, tzv. jmenné znaky.

Píše se rok 2014 a my, pedagogové a studenti Ústavu jazyků a komunikace neslyšících, bychom veřejnosti rádi představili pět významných osobností, které výrazně ovlivnily komunitu českých Neslyšících, a letos slavíme výročí jejich narození. K jménům v češtině připojujeme fotografie jejich jmenných znaků v českém znakovém jazyce.

Výstavu připravil: Ústav jazyků a komunikace neslyšících

Odborný garant: Mgr. Radka Nováková

Texty: Bc. Karel Redlich, Bc. Petr Pánek, Mgr. Radka Nováková, Mgr. Andrea Hudáková, Ph.D.

Překlad do angličtiny: Mgr. Petr Štádl, Mgr. Vladimíra Lišková

Překlad do českého znakového jazyka: Mgr. Radka Nováková

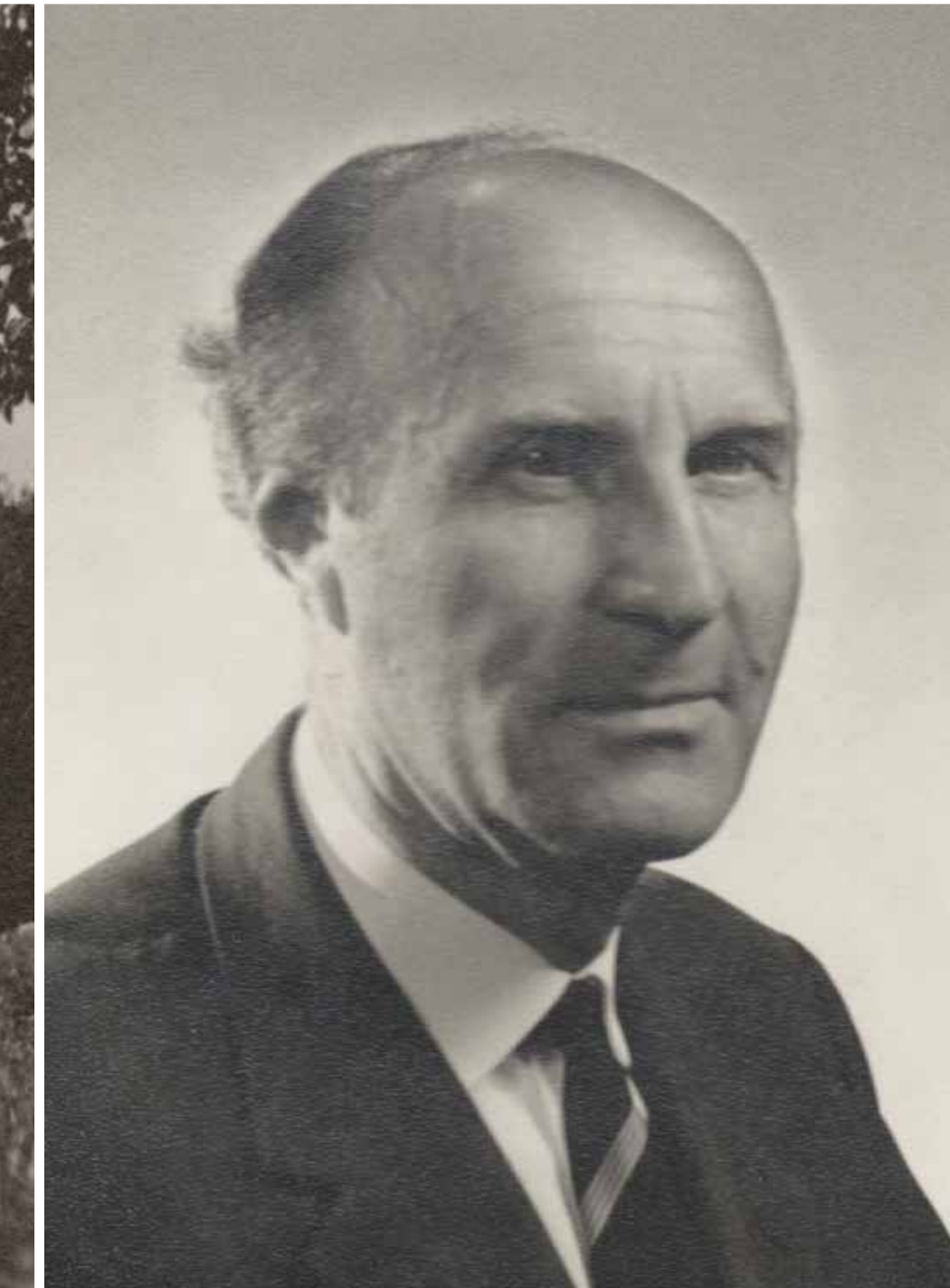
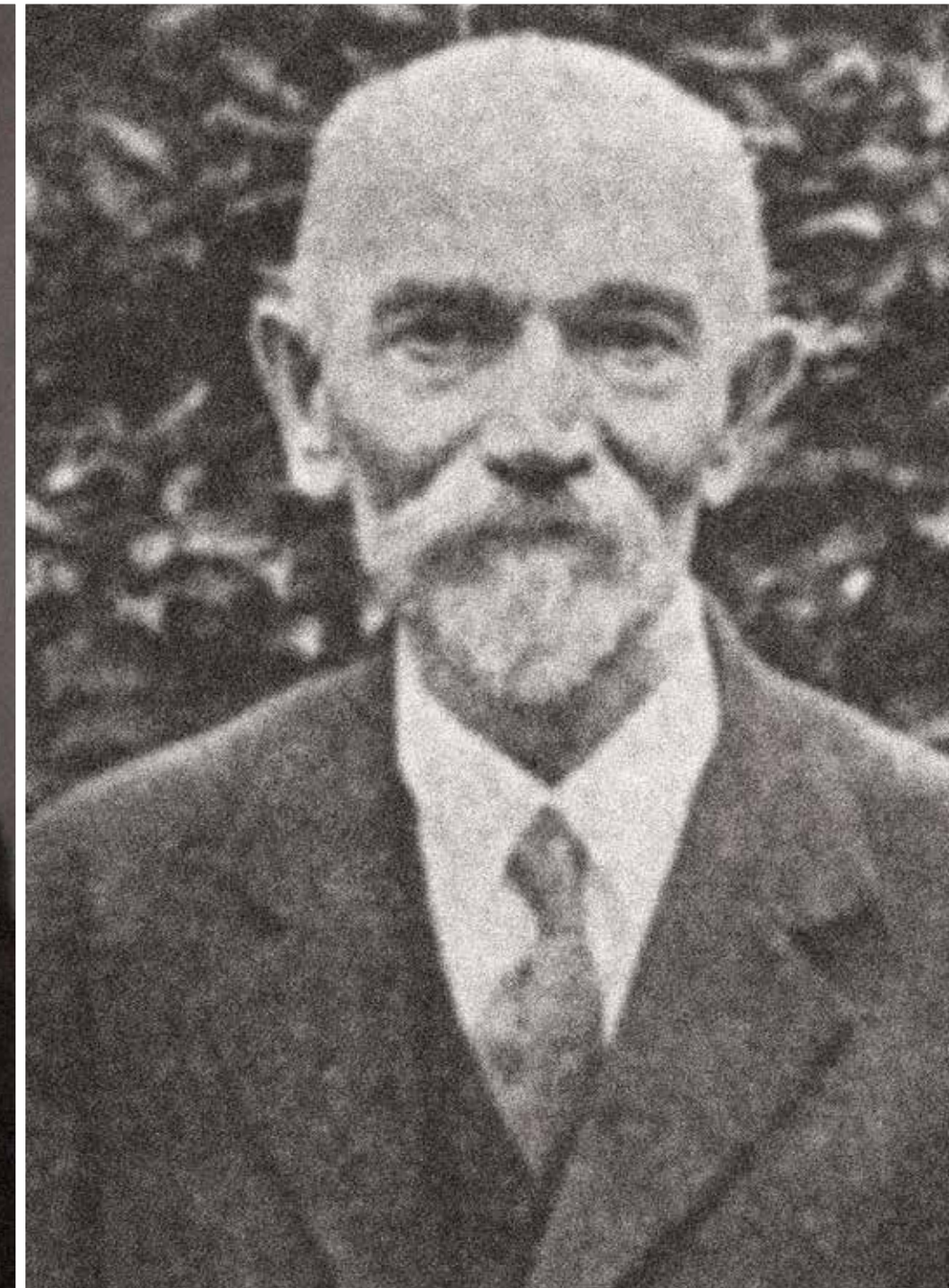
Překlad do mezinárodního znakového systému: Mgr. Markéta Spilková

Zdroje fotografií a dalších obrazových materiálů: Vladimír Buberle; Gong (1980); Milena Čiháková; Pavel Hošmánek; Jaroslav Hrubý; Olga Masníková; Muzeum regionu Valašsko (Mateřská škola, základní škola a střední škola pro sluchově postižené, Valašské Meziříčí); Radka Nováková; obec Ptení; Obzor hluchoněmých (1934); on line archiv Langhans; Paměť národa; Petr Pánek; Pražský spolek neslyšících; Karel Redlich; sestra Paulína; Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené Holečkova; Svěpomoc neslyšících (1929); archiv Ústavu jazyků a komunikace neslyšících

Výtvarné řešení a realizace: Petr Liška a ViaGaudium s.r.o.

The Czech Deaf: 1814–2014

Exhibition on the Occasion of the Birth Anniversaries of Five Personalities Who Influenced Significantly the Czech Deaf Community

Václav Frost (200 years)

Karel Výmola (150 years)

František Kudyn (150 years)

Mobi Urbanová (100 years)

Josef Zeman (100 years)

Deafness, a soundless world. The Deaf have always elicited conflicting emotions: fascination, awe, captivation, disgust, fear, sadness, pity, astonishment, compassion, sorrow, pain, the feeling of endangeredness, terror, ridicule, scorn, contempt...

In the Czech Republic there are about 500,000 people with "non-standard hearing". In the vast majority of cases, they are older individuals with age-related hearing loss – as one ages, their hearing weakens, just like eyesight does. In addition, there are roughly a few thousand to tens of thousands of people with hearing impairment (congenital or acquired, e.g. due to an illness or injury) and deaf people. There are about 15,000 of those who were born deaf, around half of which consider their primary language to be the Czech Sign Language.

Czech Sign Language users often view themselves as members of a linguistic and cultural Deaf community. Indeed, the Czech Deaf use written Czech, write e-mails, read newspapers, send SMS, chat, use the Internet. Their lifestyle is, however, completely exceptional in its visual organization. Although everybody is unique, for all those who are deaf from birth or from infancy it is natural to rely primarily on their vision for orientation. This is manifested in numerous areas of life (driving a car, arranging an apartment, the manner of spending leisure time etc.) but mostly in communication. It is only the Czech Sign Language that deaf children can acquire naturally (by way of imitation, just like hearing children listen to Czech "by themselves"), and it is only in the Czech Sign Language that the Deaf can communicate, study and enjoy themselves relaxedly, wholly and without barriers. The Czech Sign Language is completely independent of the Czech language or other spoken languages. Its being used in the Czech Republic is the only feature it has in common with the Czech language.

The Deaf have, of course, lived in our lands from time immemorial. The first rather systematic written records (in German, later also in Czech) of their lives, however, date from the 18th and 19th century and are related to creation of residential institutes for the Deaf-Mute. It is certainly important that unique teaching materials or records of deaf students have been preserved. For the Deaf community, however, it is the historical role of these institutes that is much more significant: children were educated there but, more importantly, used what else than visual-motoric communication among themselves. And it is in this mutual communication that the roots of the Czech Sign Language in its contemporary form may be seen, a language that is produced by hands, torso and head movements and facial expressions and that is perceived by vision.

Language is a carrier of cultural heritage. Sign languages have no written form. And as we have been – thanks to modern technologies – capable of recording and storing sign language speeches only for the last few decades, the Czech Sign Language and the Czech history and culture of the Deaf (including the so-called literary art) have been preserved and passed on to future generations primarily through personal encounters. Featuring among the treasures passed on in this manner are also the so-called nominal signs, i.e. each community member's specific and unique personal signs.

It is now 2014, and we, the teaching staff and students at the Institute of Deaf Studies, would like to introduce to the public five personalities who influenced significantly the Czech Deaf community and whose birth anniversaries are celebrated this year. Their names written in the Czech language are appended with photos of their name signs in the Czech Sign Language.

Exhibition Prepared By: Institute of Deaf Studies

Guarantor: Mgr. Radka Nováková

Texts: Bc. Karel Redlich, Bc. Petr Pánek, Mgr. Radka Nováková, Mgr. Andrea Hudáková, Ph.D.

Translation into English: Mgr. Petr Štádler, Mgr. Vladimíra Lišková

Translation into Czech Sign Language: Mgr. Radka Nováková

Translation into International Sign System: Mgr. Markéta Spilková

Photographs and Other Visual Material: Vladimír Buberle; Gong (1980); Milena Čiháková; Pavel Hošmánek; Jaroslav Hrubý; Olga Masníková; Museum of the Wallachia Region (Nursery, Elementary and Secondary School for the Deaf, Valašské Meziříčí); Radka Nováková; village Ptení; Horizon of the Deaf-Mute (1934); Langhans online archive; Memory of Nations; Petr Pánek; Prague Association of the Deaf; Karel Redlich; Sister Paulina; Secondary, Elementary and Nursery School for the Deaf, Holečkova Street, Smíchov; Self-Help of the Deaf (1929); Institute of Deaf Studies archive

Graphic Design and Realization: Petr Liška and ViaGaudium s.r.o

Václav Frost (1814–1865)

ředitel Pražského ústavu pro hluchoněmé
director of the Prague Institute for the Deaf-Mute

- narodil se 4. 2. 1814 v Nosálově u Mělníka
- vystudoval gymnázium v Mladé Boleslavi, filozofii na Univerzitě Karlově v Praze a bohoslovecký seminář v Litoměřicích
- ředitel Pražského ústavu pro hluchoněmé (1841–1865)
- při vzdělávání neslyšících používal „Pražskou metodu“, která kombinovala znakový jazyk a mluvený/psaný jazyk (z obdobných principů dnes vychází bilingvní vzdělávání Neslyšících); znakový jazyk používal jen pro výuku náboženství
- autor řady příruček a učebních materiálů pro pedagogy neslyšících žáků
- významný politik a církevní hodnostář, zasazoval se o jednotu Čechů a Němců, autor politických a společenských spisů

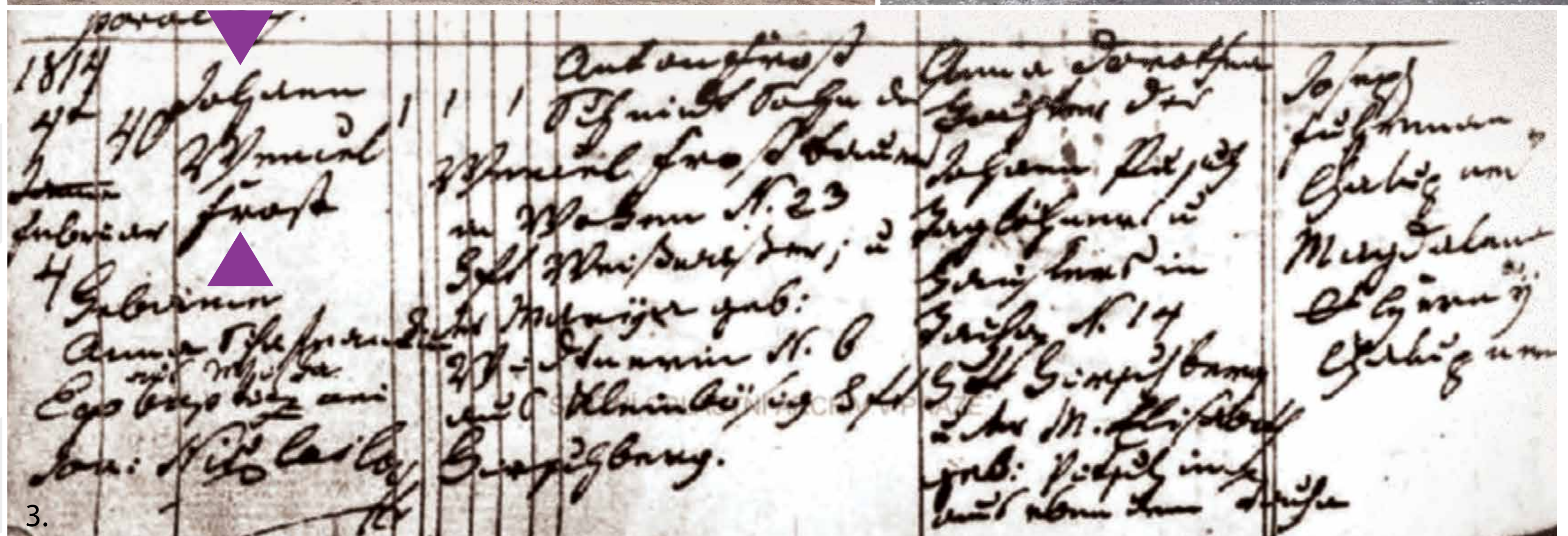
1. Rodný dům Václava Frosta v Nosálově
Václav Frost's birth house in Nosálov

2. Nosálov (15. 2. 2014). Setkání k 200. výročí narození pátera Václava Frosta, které uspořádal student oboru Čeština v komunikaci neslyšících Karel Redlich a Klub neslyšících v Semilech (CZP LK, o. p. s.)

Nosálov (15 February 2014) Priest Václav Frost's 200th birth anniversary meeting, organized by Karel Redlich, student of Deaf Studies, and by the Deaf Club in Semily (CZP LK, o. p. s.)

3. Záznam o narození Johanna Wenzela Frosta v matriční knize obce Nosálov

Record of Johann Wenzel Frost's birth, as entered in Nosálov's birth register

- born on 4 February 1814 in Nosálov, near Mělník
- graduated from Gymnasium in Mladá Boleslav, in Philosophy at Charles University in Prague and from the theological seminary in Litoměřice
- director of the Prague Institute for the Deaf-Mute (1841–1865)
- used the “Prague method” for Deaf education, combining a sign language and a spoken/written language (today's bilingual Deaf education follows similar principles); used the sign language solely for religious education
- authored several manuals and didactic materials for teachers of Deaf students
- important politician and church dignitary, advocated the unity of Czechs and Germans, authored political and social writings

Učitelé pražského ústavu pro hluchoněmé s ředitelem Frostem.

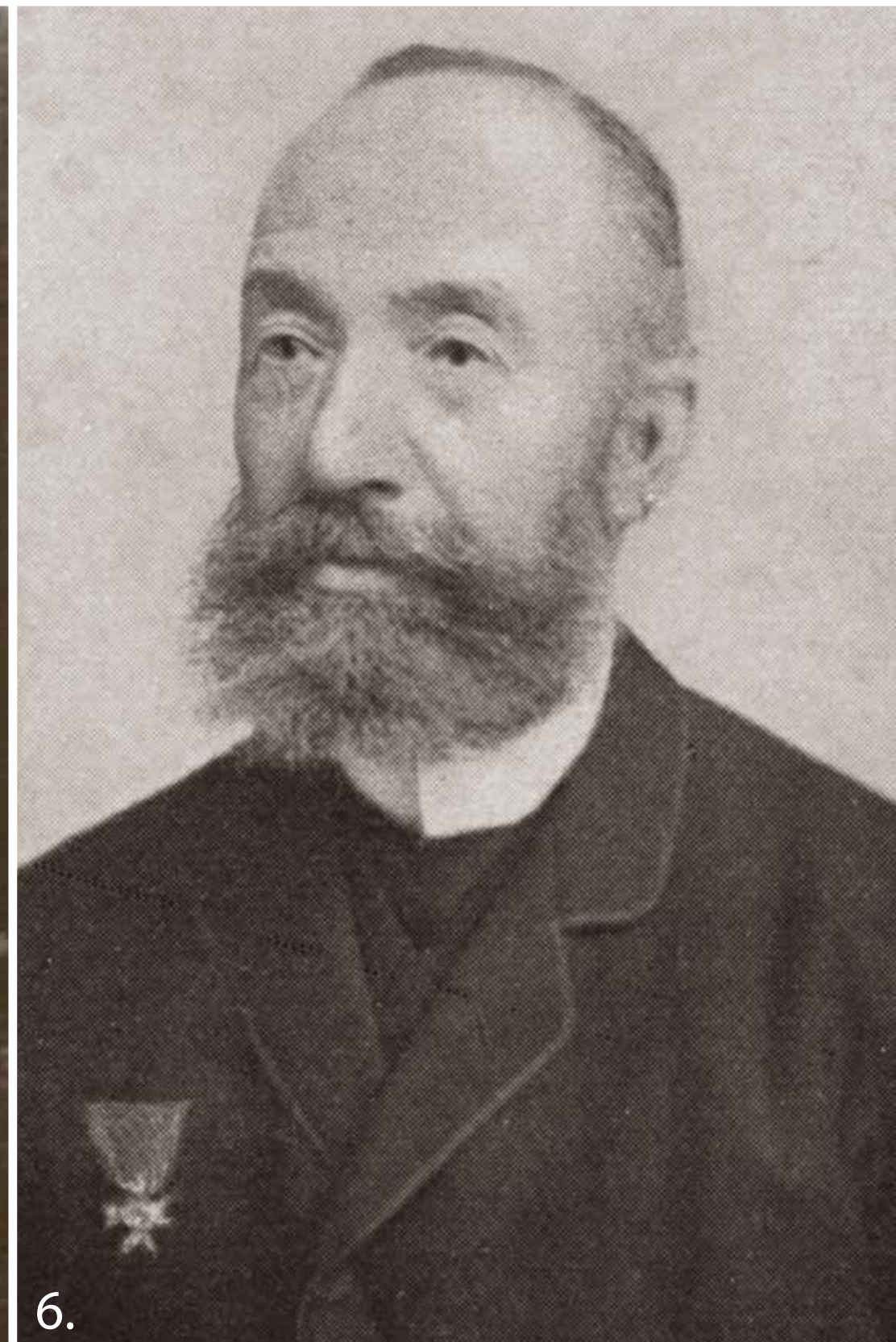

Die Lehrer des Prager Taubstummen-Institutes mit d. Dir. Frost. Ig. Reisser, V. Wilczek, Jos. Květoň, B. Baumann, A. Gall, K. Rott, J. Hinkelmann, Frost, V. Kořátko. 4.

...Václav Frost

- 4. Učitelé Pražského ústavu pro hluchoněmé s ředitelem Václavem Frostem (dole uprostřed). Vlevo nahoře stojí dva neslyšící učitelé: Ignác Reisser a Václav Wilczek. Snímek byl zhotoven kolem r. 1860
Teaching staff of the Prague Institute for the Deaf-Mute with director Václav Frost (bottom centre). Top left: two Deaf teachers, Ignatius Reisser and Václav Wilczek. The picture was taken around 1860
- 5. Pražský ústav pro hluchoněmé vznikl v r. 1786 jako pátý ústav pro hluchoněmé v Evropě, 16 let po založení prvního ústavu v Paříži. Postupně sídlil na několika místech na Karlově náměstí a v jeho okolí. Od r. 1902 se nachází v Praze na Smíchově, v budově zobrazené na fotografii. V současné době nese název Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené Holečkova
The Prague Institute for the Deaf-Mute was established in 1786 as Europe's fifth institute for the Deaf-Mute, 16 years after the first one in Paris. It resided at several locations of Charles' Square and its surroundings. Since 1902 it has been located in Prague-Smíchov, in the building captured on the photo. At present, it is called Holečkova Street Secondary, Elementary and Nursery School for the Deaf

- 6. Václav Frost se přičinil o širší zapojení neslyšících učitelů do výuky. Jedním z nich byl Václav Josef Wilczek (na fotografii), který ústav navštěvoval jako žák a poté se vyučil knihařem. Od r. 1852 až do své smrti v r. 1897 působil v ústavu jako učitel. Díky podpoře Václava Frosta se Wilczek později zasadil o založení prvního spolku Neslyšících v českých zemích s názvem Podpůrný spolek hluchoněmých sv. Františka Saleského v Praze (později Celopražská základní organizace neslyšících Svazu československých invalidů, v současnosti Pražský spolek neslyšících)
Václav Frost strived to incorporate deaf teachers into education. One of them was Václav Josef Wilczek (see photo), who had been schooled at the Institute, and followed up by serving his apprenticeship as a bookbinder. From 1852 until his death in 1897, Wilczek worked as a teacher at the Institute. With Václav Frost's support, he succeeded in establishing the Auxiliary Deaf-Mute Association of Francis de Sales in Prague, the first Deaf association in the Czech Lands (later Prague-Wide Basic Organization of the Deaf in the Union of Invalids in Czechoslovakia, today's Prague Association of the Deaf)

LVI. ein Handwerker. (Gewerbsmann).

1. der Schuster	—	11. der Weber	—
= der Schuhmacher	—	12. der Bleicher	—
a) der Gesell	en	13. der Maurer	—
b) der Lehrling	n	14. der Zimmermann	—
= der Lehrbube	n	15. der Ziegeldecker	—
= der Lehrling	e	16. der Pfisterer	—
2. der Schneider	—	a) das Pfister	—
3. der Gärtner	—	17. der Tischler	—
4. der Riemer	—	18. der Glasmacher	—
a) der Riemen	—	19. der Glaser	—
5. der Kürschner	—	20. der Rauchfangkehrer	—
6. der Sattler	—	= der Kaminfeger	—
7. der Hutmacher	—	21. der Müller	—
8. der Handschuhmacher	—	22. der Bäcker	—
9. der Perückenmacher	—	23. der Bräuer	—
ber Friseur	e	24. der Brantweinbrenner	—
10. der Seiler	—	25. der Fleischer	—

LVI řemeslník.

1 švec	13 zedník
a tovaryš	14 tesář
b učeník	15 pokryvač
2 krejčí	16 dlaždič
3 koželuh	a dlažba
4 řemenář	17 truhlář
a řemen	18 sklář
5 kožešník	19 sklenář
6 sedlář	20 kominík
7 kloboučník	21 mlynář
8 rukavičkář	22 pekař
9 vlásenkář	23 sládek
10 provazník	24 vinopalník
11 tkadlec	25 řezník
12 bělič	26 rybář

- 7. Ukázka z učebnice JMÉNA K OBRAZŮM POD NÁZVEM ORBIS PICTUS OD VÁCLAVA FROSTA, ŘEDITELE V ÚSTAVĚ PRO HLUCHONĚMÉ V PRAZE, kde Frost vynalézavě kombinoval slova a obrázky. Učebnice původně vyšla v němčině a rok po Frostově smrti i v češtině (1866). Frosta významně ovlivnil svým dílem Franz Hermann Czech z Vídně a z názvu ORBIS PICTUS je patrné, že Frost hledal pro své dílo inspiraci také u Jana Ámose Komenského
Facsimile from the textbook NAMES FOR PICTURES TITLED ORBIS PICTUS BY VÁCLAV FROST, DIRECTOR IN THE INSTITUTE FOR THE DEAF-MUTE IN PRAGUE, where Frost combined words and images ingeniously. Originally, the textbook was published in German, with the Czech version (1866) following one year after Frost's death. Václav Frost was influenced substantially by Franz Hermann Czech of Vienna and, as the title ORBIS PICTUS suggests, he also sought inspiration in John Amos Comenius' work

Karel Výmola (1864–1935)

významný ušní lékař
eminent otologist

- narodil se 9. 2. 1864 v Ptení u Prostějova
- vystudoval gymnázium v Olomouci a Přerově a lékařství na Univerzitě Karlově v Praze
- profesor Univerzity Karlovy
- první předseda Zemského spolku pro péči o hluchoněmé v Království českém; spolek v r. 1915 založil První český ústav pro hluchoněmé v Praze. Šlo o druhý ústav pro hluchoněmé v Praze, ale o první, ve kterém se ve výuce používala pouze čeština, nikoli němčina. Český znakový jazyk se zde nepoužíval
- inicioval stavbu budovy pro První český ústav pro hluchoněmé v Praze. Výuka v budově v Praze-Radlicích byla zahájena v r. 1926. V r. 1927 byl ústav přejmenován na Výmolův ústav
- založil Domov hluchoněmých učňů (1931)
- založil tradici logopedických kurzů (1933)
- přestože pro neslyšící udělal mnoho pozitivního, po r. 1918 se také podílel na vzniku nové koncepce vzdělávání neslyšících, v níž byli finančně a materiálně zvýhodňováni učitelé, kteří nepoužívali český znakový jazyk. Důsledkem bylo rychlé ukončení používání českého znakového jazyka v ústavech pro hluchoněmé v Česku a neslyšící děti byly mnoho dalších let vzdělávány pouze mluvenou a psanou češtinou

1. Dobová fotografie Prvního českého ústavu pro hluchoněmé v Praze-Radlicích. V současnosti nese název Střední škola, Základní škola a Mateřská škola pro sluchově postižené
Period photo capturing the First Czech Institute for the Deaf-Mute in Prague-Radlice. At present, it is called Secondary, Elementary and Nursery School for the Deaf

2. Rodný dům Karla Výmoly v Ptení
Karel Výmola's birth house in Ptení

3.–4. Střední škola, Základní škola a Mateřská škola pro sluchově postižené (7. 2. 2014). Výstava k 150. výročí narození prof. Karla Výmoly, kterou spolupřipravil student oboru Čeština v komunikaci neslyšících Petr Pánek. V rámci oslav byla odhalena pamětní deska na rodném domě Karla Výmoly v Ptení
Secondary, Elementary and Nursery School for the Deaf (7 February 2014). An exhibition on the occasion of Prof. Karel Výmola's 150th birth anniversary, co-prepared by Petr Pánek, student of Deaf Studies. The celebration included unveiling of a commemorative plaque on Karel Výmola's birth house in Ptení

5. Učitelský sbor Výmolova ústavu (kolem 1930). Uprostřed sedí Karel Výmola, po jeho levici Josef Kolář, tajemník Zemského spolku pro péči o hluchoněmé. Po Výmolově pravici Viktor Parma, ředitel ústavu a první zemský školní inspektor pro hluchoněmé
Teaching staff of Výmola's Institute (around 1930). Karel Výmola is sitting in the middle, with Josef Kolář, secretary of the Provincial Association for the Care of the Deaf-Mute, on his left. Sitting on Výmola's right is Viktor Parma, director of the Institute and the first provincial inspector of schools for the Deaf-Mute

- born on 9 February 1864 in Ptení, near Prostějov
- graduated from Gymnasiums in Olomouc and Přerov and in Medicine at Charles University in Prague
- Charles University professor
- first president of the Provincial Association for the Care of the Deaf-Mute in the Kingdom of Bohemia; in 1915, the Association founded the First Czech Institute for the Deaf-Mute in Prague. It was the second institute for the Deaf-Mute in Prague, but the first one to teach classes solely in Czech, not in German. The Czech Sign Language was not used
- initiated construction of the building for the First Czech Institute for the Deaf-Mute in Prague; classes in the Prague-Radlice building started in 1926. In 1927, the Institute was renamed to become Výmola's Institute
- founded the Deaf-Mute Apprentices' Home (1931)
- established the tradition of speech therapy courses (1933)
- in spite of having done a lot of good for the Deaf, after 1918 he also contributed to the new Deaf education concept, which provided financial and material benefits to those teachers who did not use the Czech Sign Language. Consequently, Czech institutes for the Deaf-Mute ceased to use the Czech Sign Language rapidly and in many years to follow, only spoken and written Czech was used in the Deaf education

František Kudyn (1864–1941)

učitel v Pražském ústavu pro hluchoněmé
teacher at the Prague Institute for the Deaf-Mute

- narodil se 28. 9. 1864 ve Stolanech u Chrudimi
- v 8 letech ohluchl po onemocnění tyfem
- navštěvoval Pražský ústav pro hluchoněmé
- vyučený zlatník
- byl učitelem neslyšících žáků v Pražském ústavu pro hluchoněmé (1896–1934)
- pravděpodobně poslední neslyšící učitel neslyšících dětí v Československu
- horlivý čtenář, vzdělanec-samouk
- publikoval články v běžném tisku i v časopisech pro Neslyšící, zejména o psychologii ohluchlých, o důležitosti četby a o historii vzdělávání Neslyšících
- psal básně, byl přítelem spisovatele Svatopluka Čecha

1. Snímek učitelského sboru Pražského ústavu pro hluchoněmé (šk. rok 1932–1933). Na snímku vidíme školské řádové sestry (ty v tomto ústavu působily v letech 1877–1955) a čtyři učitele – jsou to František Kudyn (sedící druhý zleva), ředitel Alois Novák (sedící vpravo), Josef Zíma (otec zpěváka dechovky Josefa Zímy ml., stojící vlevo) a Václav Prinich (stojící vpravo)

Teaching staff of the Prague Institute for the Deaf-Mute (school year 1932–1933). The picture captures school nuns (who worked in the Institute in 1877–1955) and four teachers: František Kudyn (seated second from the left), director Alois Novák (seated on the right), Josef Zíma (the brass music singer Josef Zíma jr.'s father, standing on the left) and Václav Prinich (standing on the right)

2. Výbor Podpůrného spolku hluchoněmých sv. Františka Saleského (kolem 1895): sedící čtvrtý zprava Karel Kmoch, ředitel Pražského ústavu pro hluchoněmé (1876–1912), který Františka Kudyna zaměstnal jako učitele

Committee of the Auxiliary Deaf-Mute Association of Francis de Sales (around 1895): sitting fourth from the right is Karel Kmoch, director of the Prague Institute for the Deaf-Mute (1876–1912), who employed František Kudyn as a teacher

3. Ukázka části článku Františka Kudyna
Example of František Kudyn's article

4. Výuka v Moravském zemském ústavu pro hluchoněmé ve Valašském Meziříčí na začátku 20. stol. Obdobně učil František Kudyn v Pražském ústavu pro hluchoněmé

Lesson at the Moravian Provincial Institute for the Deaf-Mute in Valašské Meziříčí, early 20th century. František Kudyn taught in a similar fashion at the Prague Institute for the Deaf-Mute

- born on 28 September 1864 in Stolany, near Chrudim
- at the age of 8, he contracted typhoid and became deaf
- attended the Prague Institute for the Deaf-Mute
- apprenticed as a goldsmith
- teacher of Deaf students at the Prague Institute for the Deaf-Mute (1896–1934)
- probably the last Deaf teacher of Deaf children in Czechoslovakia
- avid reader, intellectual autodidact
- published articles in standard press as well as magazines for the Deaf, particularly on psychology of the deafened, on the importance of reading and on history of Deaf education
- wrote poetry, friends with the writer Svatopluk Čech

Mabi Urbanová (1914–1988)

tanečnice a učitelka tance
dancer and dance teacher

- narodila se 28. 7. 1914 v Praze
- pravděpodobně od narození neslyšící
- ve 4 letech začala tančit
- vyučená modistka
- absolvovala rytmickou školu Máši Trnkové, prof. Klimešové Polákové a primabaleríny Národního divadla Heleny Štěpánkové
- první záznam o jejím veřejném vystoupení je z r. 1925 v rámci letního karnevalu v lázních Poděbrady
- účinkovala mimo jiné na sjezdu neslyšících v Hamburku (1927), v Praze (1928), v Amsterdamu (1928), v Salzburgu (1949)
- vedla vlastní baletní školu pro neslyšící děti v Pražském ústavu pro hluchoněmé (od r. 1942)
- 80 neslyšících žáků z jejího souboru účinkovalo ve Smetanově divadle v Praze (1957)

1. Mladá baletka Mabi Urbanová (kolem 1930)

Young ballerina Mabi Urbanová (around 1930)

2. Mabi Urbanová se svými neslyšícími žačkami před vchodem do Pražského ústavu pro hluchoněmé (1942)

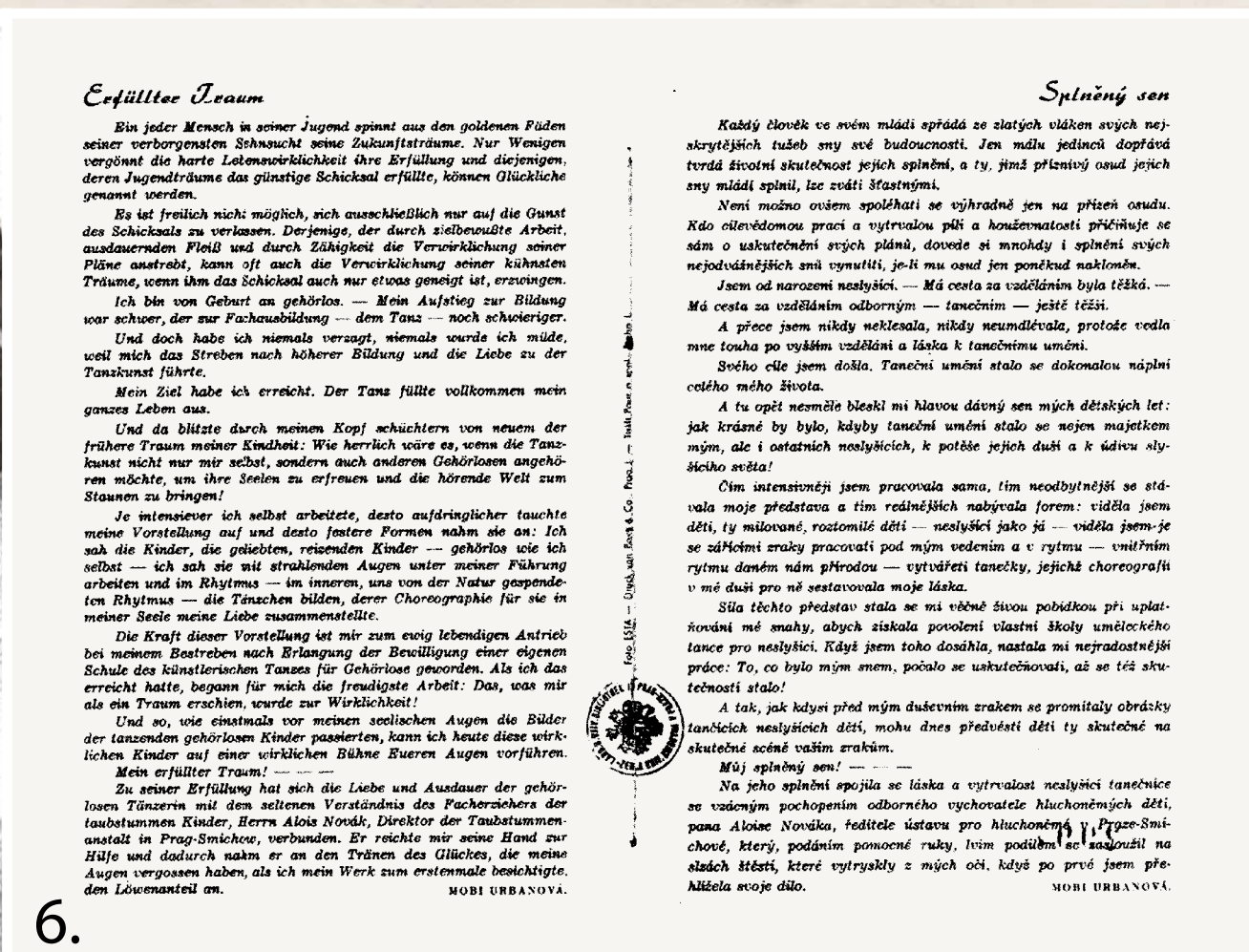
Mabi Urbanová with her Deaf students in front of the entrance to the Prague Institute for the Deaf-Mute (1942)

3. Neslyšící tanečníci Richard Šebela, Jana Brejchová, Mabi Urbanová a Olga Masníková (1948)

Deaf dancers Richard Šebela, Jana Brejchová, Mabi Urbanová and Olga Masníková (1948)

4–6. Text s fotografiemi (1943), v němž Mabi Urbanová v češtině a v němčině popisuje svůj „splněný sen“ – učit tančit děti v Pražském ústavu pro hluchoněmé

Text with photos (1943) issued by Mabi Urbanová, depicting in Czech and German her “dream come true” – to teach children dancing at the Prague Institute for the Deaf-Mute

- born on 28 July 1914 in Prague
- probably deaf from birth
- started dancing at the age of 4
- apprenticed as a milliner
- graduated from the Rhythmics School under the tutelage of Máša Trnková, Prof. Klimešová Poláková and the National Theatre prima ballerina Helena Štěpánková
- first record of her public appearance dates from 1925, capturing her performance at the spa of Poděbrady's summer festival
- performed, among others, at the Congress of the Deaf in Hamburg (1927), in Prague (1928), in Amsterdam (1928), in Salzburg (1949)
- ran her own ballet school for Deaf children in the Prague Institute for the Deaf-Mute (since 1942)
- 80 Deaf students of her ensemble performed at the Smetana Theatre in Prague (1957)

Josef Zeman (1914–1998)

„král“ tlumočnicků pro Neslyšící
“king” of interpreters for the Deaf

- narodil se 26. 7. 1914 v Kolíně
- od narození těžce nedoslýchavý
- vyučený pasíř (umělecký klempíř)
- byl posledním předsedou Podpůrného spolku hluchoněmých sv. Františka Saleského (1948) a později předsedou Celopražské základní organizace neslyšících Svazu československých invalidů (1969–1986), pokračovatele tradic Podpůrného spolku hluchoněmých sv. Františka Saleského
- na Mezinárodním kongresu neslyšících v Záhřebu byl ustanoven předsedou Mezinárodní komise pro unifikaci znakové řeči (1957)
- první soudní místopřísežný tlumočnick znakové řeči
- spoluautor našeho prvního Slovníku znakové řeči (1988), předchůdce dnešních slovníků českého znakového jazyka
- dlouhodobě se podílel na školení československých tlumočnicků, vytvořil metodiku jejich vzdělávání a organizoval kurzy tlumočení

1. Ozvěny (15. 12. 1979). Zahájení vysílání prvního zpravodajského a publicistického pořadu pro Neslyšící v historii Československé televize. Josef Zeman se v televizi objevil jako vůbec první tlumočnick pro Neslyšící u nás. Zároveň se stal prvním průvodcem pořadu
Echoes (15 December 1979): Czechoslovak Television's historically first news and current affairs programme for the Deaf was launched. Josef Zeman was the first interpreter for the Deaf to appear on television in our country, becoming also the programme's first host

2. Slavnostní zakončení první spartakiády československých Neslyšících v Gottwaldově (1955). Josef Zeman (vlevo) tlumočí projev JUDr. Rudolfa Tyla, předsedy Svazu československých invalidů (vpravo)
First Czechoslovak Deaf Spartakiad in Gottwaldov, the closing ceremony (1955). Josef Zeman (on the left) interpreting a speech by JUDr. Rudolf Tyl, president of the Union of Invalids in Czechoslovakia (on the right)

3. Slovník znakové řeči (1988)
Sign Language Dictionary (1988)

4. Výbor Celopražské základní organizace neslyšících Svazu československých invalidů (dnešního Pražského spolku neslyšících). Dole třetí zprava Josef Zeman, po jeho levici tlumočnick a funkcionář Bedřich Sigan, po pravici tlumočnice Dagmar Gabrielová (konec 80. let 20. století)
Committee of the Prague-Wide Basic Organization of the Deaf in the Union of Invalids in Czechoslovakia (today's Prague Association of the Deaf). Josef Zeman sitting third from the right, with interpreter and official Bedřich Sigan on his left and interpreter Dagmar Gabrielová on his right (late 1980s)

- born on 26 July 1914 in Kolín
- seriously hard of hearing from birth
- apprenticed as a girdler (artistic tinsmith)
- last chairman of the Auxiliary Deaf-Mute Association of Francis de Sales (1948) and later chairman of the Prague-Wide Basic Organization of the Deaf in the Union of Invalids in Czechoslovakia (1969–1986), successor organisation of the Auxiliary Deaf-Mute Association of Francis de Sales
- at the International Congress of the Deaf in Zagreb he was appointed the chairman of the International Commission for Unification of the Sign Language (1957)
- first court-sworn sign-language interpreter
- co-authored our first Sign Language Dictionary (1988), the precursor of today's Czech Sign Language dictionaries
- participated in the training of Czechoslovak interpreters for a long time, created a methodology for their education and organized interpreting courses

5. Josef Zeman (druhý zprava) tlumočí Neslyšícím na veletrhu v Brně (2. pol. 50. let 20. století)
Josef Zeman (second from the right) interpreting for the Deaf at a Brno fair (2nd half of 1950s)

1.

2.

Ústav jazyků a komunikace neslyšících

Ústav jazyků a komunikace neslyšících (Institute of Deaf Studies) zajišťuje výuku v bakalářském a navazujícím magisterském studiu oboru Čeština v komunikaci neslyšících. Pro studenty a pedagogy tohoto oboru nejsou neslyšící lidé ani pacienti, u kterých se léčbou pokouší zmírnit nebo nejlépe odstranit sluchové ztráty, ani objekty pedagogického zájmu, u kterých chtějí pomocí pedagogických postupů zmírnit společenské následky hluchoty, ani lidé odkázaní na poskytování sociálních služeb a péče. Obor jako jediný u nás a ve středoevropském regionu nahlíží neslyšící lidi jako členy jazykové a kulturní komunity Neslyšících a jeho cílem je připravit neslyšící a slyšící specialisty s dokonalou znalostí kultury a historie českých Neslyšících, českého znakového jazyka a českého jazyka, kteří budou působit v hraničních profesích mezi slyšící většinou a neslyšící menšinou. Absolventi pracují například jako tlumočníci, pedagogové, výzkumníci či pracovníci různých profesních a zájmových organizací spolupracujících s neslyšícími lidmi.

1. Prof. Macurová: jmenný znak
2. Prof. PhDr. Alena Macurová, CSc. – zakladatelka a duchovní matka oboru Čeština v komunikaci neslyšících
3. Ústav jazyků a komunikace neslyšících se věnuje pedagogické a vědecké činnosti a mnoha dalším aktivitám. K velmi podstatným počínům patří mapování a uchování kulturního dědictví komunity českých Neslyšících. Jednou z takových aktivit je vytvoření sekce Paměť českých neslyšících v projektu Paměť národa (www.pametnaroda.cz)
4. Každý pátek probíhají v Ústavu jazyků a komunikace neslyšících přednášky pro studenty a širší veřejnost. Přednášky jsou věnovány znakovým jazykům, kultuře a historii Neslyšících. Hostem jedné z přednášek (26. 10. 2012) byla sestra Paulina, která mnoho let učila ve škole pro neslyšící v Holečkově ulici na Smíchově
- 5.–6. Ukázky publikační činnosti pracovníků Ústavu jazyků a komunikace neslyšících

3.

4.

5.

6.

Historie oboru Čeština v komunikaci neslyšících

- 1994 prof. Alena Macurová publikuje první odborné články o komunikaci českých neslyšících – jako první česká lingvistka. Zatímco ostatní odborníci (lékaři, pedagogové, sociální pracovníci) vycházeli z „paradigmatu deficitu“, tzn. neslyšící lidé pro ně byli jedinci, kterým něco chybí – a to je sluch, prof. Macurová začala neslyšící lidi nahlížet jako mluvčí českého znakového jazyka a nositele s tím spojené „vizuální kultury“. Namísto hledání způsobů, jak „napravit či zmírnit deficit“ těchto lidí, zaměřila své úsilí na pronikání do struktury a fungování českého znakového jazyka, na jeho porovnávání s jinými národními znakovými jazyky, na jeho osvojování neslyšícími dětmi a výuky jako cizího jazyka v kurzech pro rodiče mluvčí češtiny, ale také na popis kulturních a společenských pravidel komunity Neslyšících, na způsoby výuky psané češtiny jako cizího jazyka, obecně na vzdělávání neslyšících aj.
- 1996 otevření mezioborový doplněk pro studenty oboru Český jazyk a literatura; studentům byly nabídnuty předměty Český znakový jazyk, Dějiny hluchoty, Současné problémy komunity neslyšících aj.
- 1998 otevření oboru Čeština v komunikaci neslyšících: čtyřletá bakalářská forma a pětiletá magisterská forma v kombinaci s oborem Český jazyk a literatura; výuku garantoval Ústav českého jazyka a teorie komunikace; od samého začátku na oboru studovali a pracovali neslyšící a nedoslýchaví studenti a neslyšící pedagogové, a proto byly na oboru poskytovány tlumočnické a zapisovatelské služby
- 2000 čtyřletý bakalářský obor zkrácen na tříletý
- 2002 první absolventka bakalářského studia
- 2003 první absolventka magisterského studia
- 2003 první neslyšící absolvent bakalářského studia; následně pak při promoci v Karolinu pronesl studentský projev v českém znakovém jazyce
- 2004 otevřeno navazující magisterské studium (bez kombinace s oborem Český jazyk a literatura)
- 2007 první absolventka navazujícího magisterského studia
- 2008 první neslyšící absolventka navazujícího magisterského studia
- 2012 obor začíná poskytovat tlumočnické, zapisovatelské, přepisovatelské aj. služby neslyšícím, nedoslýchavým a ohluchlým studentům celé FF UK
- 2013 vzniká samostatný Ústav jazyků a komunikace neslyšících
- k 30. 6. 2014 má obor Čeština v komunikaci neslyšících celkem 103 absolventů (83 s titulem Bc., 20 s titulem Mgr.)
- k 30. 6. 2014 v Ústavu jazyků a komunikace neslyšících pracuje 14 interních (z toho tři neslyšící) a 11 externích pedagogů (z toho čtyři neslyšící), čtyři interní a tři externí tlumočníci. Hlavní vědeckou kapacitou je stále prof. Alena Macurová

1.

2.

Institute of Deaf Studies

The Institute of Deaf Studies provides Bachelor's degree and follow-up Master's degree courses in the Deaf Studies. Its students and teachers view the Deaf neither as patients, whom they would attempt to treat in order to reduce or, ideally, eliminate their hearing loss, nor as objects of pedagogical interest, on whom they would like to apply pedagogical methods in order to reduce social consequences of their deafness, nor as individuals dependent on social services and care. The Institute's perspective, unrivalled both in our country and in the Central European region, considers the Deaf to be members of a linguistic and cultural Deaf community, the aim being to train deaf and hearing specialists perfectly acquainted with the culture and history of the Czech Deaf, Czech Sign Language and Czech language, who would work in borderline professions between the hearing majority and the Deaf minority. Its graduates work, for example, as interpreters, teachers, researchers and staff of various professional and social organizations cooperating with the Deaf.

1. Prof. Macurová: nominal sign

2. Prof. PhDr. Alena Macurová, CSc. – founder and mastermind of the Deaf Studies programme

3. The Institute of Deaf Studies pursues pedagogical, research, and many other activities. Its very significant endeavours include mapping and preservation of cultural heritage of the Czech Deaf community, one of such activities being creation of the Memory of the Czech Deaf section within the Memory of Nations project (www.pametnaroda.cz)

4. Every Friday the Institute of Deaf Studies organizes lectures for students and general public, focusing on sign languages, culture and history of the Deaf. One of the lectures (26 October 2012) received Sister Paulina as a guest, who taught at the school for the Deaf in Holečkova street, Smíchov for many years

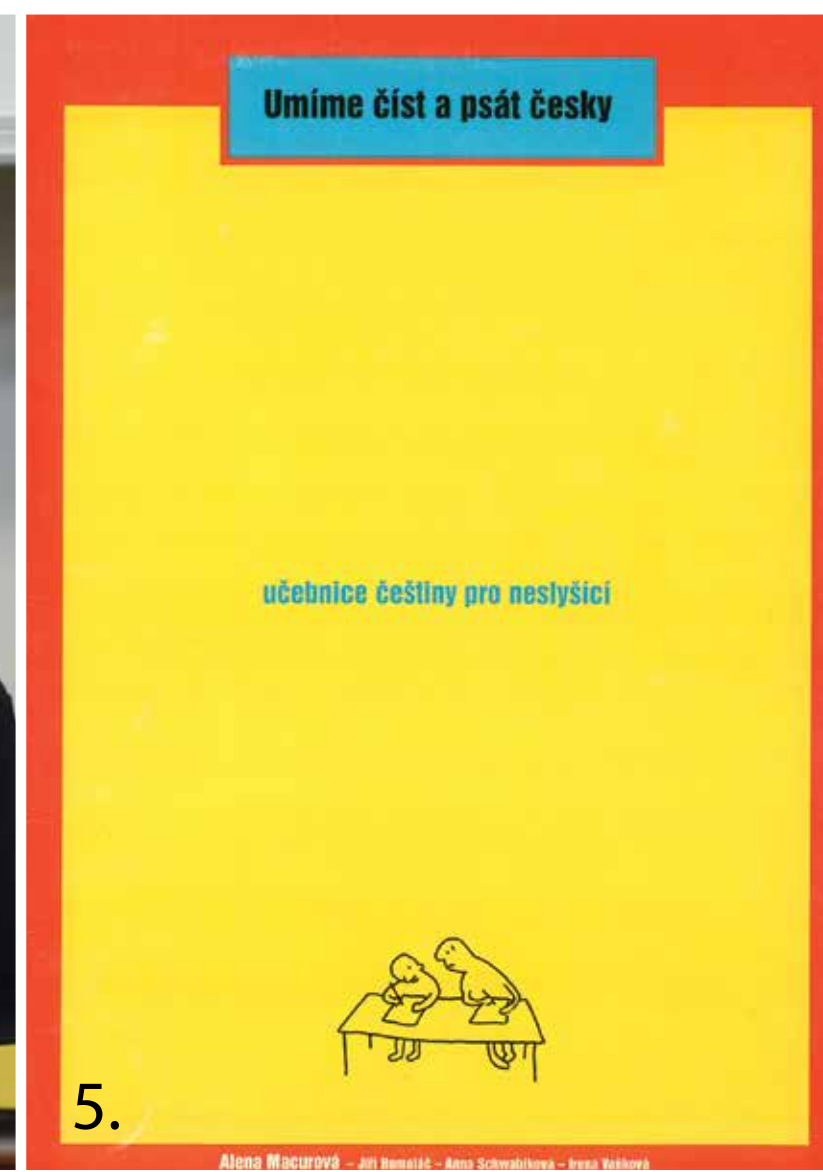
5.– 6. Examples of works published by the Institute of Deaf Studies staff

3.

4.

5.

6.

Deaf Studies: History

- 1994: Prof. Alena Macurová, as the first Czech linguist, published her first papers on communication of the Czech Deaf. While other professionals (doctors, teachers, social workers) relied on the “paradigm of deficit” – i.e. they viewed the Deaf as deficient individuals, namely deficient in hearing –, Prof. Macurová began viewing the Deaf as Czech Sign Language users and bearers of the related “visual culture”. Instead of seeking ways to “remedy or reduce their deficit”, she focused her efforts on fathoming the structure and functioning of the Czech Sign Language, its comparison with other national sign languages, its acquisition by Deaf children and teaching as a foreign language in courses for Czech native speakers, but also on describing cultural and social rules of the Deaf community, methods of teaching written Czech as a foreign language, on Deaf education in general etc.
- 1996: launching of the interdisciplinary supplement for Czech Language and Literature students, who were offered courses in the Czech Sign Language, History of Deafness, Current Problems of the Deaf community etc.
- 1998: Deaf Studies programme launched in a four-year Bachelor's degree form and a five-year Master's degree form in combination with the Czech Language and Literature, with the Institute of Czech Language and Theory of Communication standing guarantor; from the very beginning, the programme has been pursued by Deaf students and staffed by Deaf teachers and, consequently, interpreting and note-taking services have been provided here
- 2000: the four-year Bachelor's degree shortened to three years
- 2002: first Bachelor's degree graduate
- 2003: first Master's degree graduate
- 2003: first Deaf Bachelor's degree graduate; at the graduation ceremony in Karolinum, the student held a graduation speech in the Czech Sign Language
- 2004: follow-up Master's degree programme launched (uncombined with the Czech Language and Literature)
- 2007: first follow-up Master's degree programme graduate
- 2008: first Deaf follow-up Master's degree programme graduate
- 2012: the Deaf Studies start providing interpreting, note-taking, transcription and other services for Deaf, hard of hearing and deafened students across Charles University's Faculty of Arts
- 2013: the Institute of Deaf Studies established
- by 30 June 2014: 103 students have graduated in the Deaf Studies (Bachelor's degree: 83, Master's degree: 20)
- by 30 June 2014: the Institute of Deaf Studies employs 14 internal (three of them Deaf) and 11 external teachers (four of them Deaf), four internal and three external interpreters. Prof. Alena Macurová remains the Institute's chief scholarly authority